

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Veroniky Juříčkové, soudce Filipa Dienstbiera a soudce Petra Šuránka v právní věci žalobce: **J. T.**, zastoupený JUDr. Vladimírem Dvořáčkem, advokátem, sídlem Sokolovská 32/22, Praha 8, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Horní Slavkov**, sídlem Hasičská 785, Horní Slavkov, proti rozhodnutí 1. zástupce ředitele žalované ze dne 12. 2. 2024 o stížnosti žalobce proti rozhodnutí žalované o uložení kázeňského trestu ze dne 4. 4. 2023, č. j. VS-68144/ČJ-2023-800832-KŘO-T, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 10. 9. 2024, č. j. 57 A 16/2024-49,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobce **se z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalované **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Žalobce byl dne 3. 3. 2023 podroben odběru vzorku moči, v němž byla zjištěna přítomnost buprenorfinu (syntetický opioid). Žalovaná na základě toho dospěla k závěru, že žalobce porušil zákaz vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky stanovený § 28 odst. 3 písm. b) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Rozhodnutím ze dne 4. 4. 2023, č. j. VS-68144/ČJ-2023-800832-KŘO-T, žalovaná shledala žalobce vinným ze spáchání kázeňského přestupku a uložila mu podle § 46

odst. 3 písm. g) zákona o výkonu trestu odnětí svobody kázeňský trest celodenního umístění do uzavřeného oddílu na dvacet dnů nepodmíněně.

[2] O stížnosti podané žalobcem rozhodoval 1. zástupce ředitele žalované (dále jen „zástupce ředitele“) celkem třikrát, neboť jeho předchozí rozhodnutí byla dvakrát zrušena Krajským soudem v Plzni (poprvé rozsudkem ze dne 28. 6. 2023, č. j. 57 A 37/2023-42, podruhé rozsudkem ze dne 16. 11. 2023, č. j. 57 A 70/2023-27).

[3] V pořadí třetím rozhodnutím označeným v záhlaví tohoto rozsudku zástupce ředitele žalobcovu stížnost zamítl. Dospěl k závěru, že žalobce se dopustil kázeňského přestupku z nevědomé nedbalosti. K obhajobě, že stěžovateli byla zakázaná látka přidána do hrnku bez jeho vědomí spoluvězněm, a to v domnění, že se jedná o lék na bolest (brufen), zástupce ředitele připomněl, že žalobce byl poučen o povinnosti dbát zvýšené opatrnosti při jakékoli konzumaci jídel a tekutin tak, aby předcházel událostem spojeným s užitím omamných, psychotropních a návykových látek a aby se vlastní nedbalostí nevystavoval možnému postihu. Žalobce si tedy v situaci spočívající v tom, že spoluvězeň bez jeho vědomí odemkl žalobcovu skříňku, vyndal z ní žalobcův hrnek a připravil do něj čaj, měl počínat tak, aby se dříve, než se napije, zajímal o to, jakou tekutinu se chystá požit. K námitce, že brufen je volně prodejný lék, zástupce ředitele připomněl, že ani volně prodejné léky nejsou ve výkonu trestu povoleny, jejich nákup lze uskutečnit pouze po předchozím písemném souhlasu ošetřujícího lékaře Vězeňské služby a lze je předepsat pouze po předchozím lékařském vyšetření.

[4] Žalobce napadl rozhodnutí zástupce ředitele žalobou u krajského soudu, který ji rozsudkem označeným v záhlaví zamítl. Krajský soud neshledal důvodnými námitky procesního charakteru, že žalovaná nedoručila napadené rozhodnutí zmocněnci žalobce a že před vydáním rozhodnutí o stížnosti nebyla žalobci a jeho zmocněnci dána možnost se k věci samé znovu vyjádřit. Krajský soud dále přisvědčil žalované v závěru, že žalobce přinejmenším mohl a měl vědět, že jím konzumovaný čaj může obsahovat zakázanou látku, takže byl naplněn znak zavinění ve formě nevědomé nedbalosti. K žalobním námitkám stran uloženého kázeňského trestu krajský soud uvedl, že žalobce se proti němu nebránil v kázeňském řízení, jeho stručnější odůvodnění proto ob stojí.

II. Kasační stížnost, vyjádření žalované a replika žalobce

[5] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Namítal, že krajský soud nesprávně potvrdil postup žalované, která stěžovateli nedoručila napadené rozhodnutí prostřednictvím jeho zástupce a neumožnila mu znovu se k věci vyjádřit před jeho vydáním. Stěžovatel poukázal na právo na obhajobu a spravedlivý proces s tím, že v důsledku nesprávného postupu správních orgánů mu byla ztížena obrana v řízení. Z vydaného rozhodnutí je zřejmé, že řízení bylo doplňováno a že v něm byly činěny další úkony. Stěžovateli však nebylo známo, o jaké konkrétní úkony se jednalo, neboť nebyl seznámen se spisem. Stěžovatel dále považoval za formalistický závěr krajského soudu, který stěžovateli vytkl nedostatečné rozvedení argumentace ve vztahu k porušení procesních práv. Pokud krajský soud konkrétní argumentaci postrádal, měl na to stěžovatele v souladu s § 36 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), upozornit.

pokračování

[6] Stěžovatel nepochybně, že byl poučen a že věděl o povinnosti neužívat zakázané látky. Z hrnku se však napil bezděčně, takže je sporné, zda vůbec mohl předvídat porušení nebo ohrožení chráněného zájmu. Porušení míry opatrnosti (přiměřené situaci) přitom nelze dovozovat z toho, že si stěžovatel neuvědomil, že hrnek měl mít uzamčen ve skřínce. Dle stěžovatele nelze po odsouzeném spravedlivě požadovat, aby byl neustále ve střehu a myslel na veškeré možné souvislosti. Stěžovatel namítal též nepřiměřenou přísnost trestu, která neodpovídá závažnosti jednání.

[7] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti podotkla, že napadené rozhodnutí zástupce ředitele bylo stěžovateli předáno osobně. Poukaz stěžovatele na výpověď spoluvězně, který rozpustil kousek prášku v hrnku patřícím stěžovateli, podle žalované potvrzuje, že stěžovatel nejednal opatrně, přestože byl ve vztahu k omamným a psychotropním látkám poučen o nutnosti zvýšené obezřetnosti při konzumaci jídla nebo pití z důvodu pronikání těchto látek do věznice. Žalovaná odkázala též na specifickou řízení vedených v podmínkách výkonu trestu a dodala, že dostatečně odůvodnila i přiměřenost uloženého trestu.

[8] Stěžovatel reagoval na vyjádření žalované replikou, v níž zopakoval, že řízení bylo po zrušovacích rozhodnutích doplňováno a že mu není možné přičítat k tíži chování spoluvězně.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[10] Stěžovatel namítá, že napadené rozhodnutí zástupce ředitele nebylo doručeno jeho zástupci a že neměl možnost se před vydáním napadeného rozhodnutí zástupce ředitele o stížnosti znovu k věci vyjádřit, ač v řízení byly doplňovány podklady.

[11] Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem uvádí, že stěžovatel byl s rozhodnutím zástupce ředitele o stížnosti ze dne 12. 2. 2024 osobně seznámen téhož dne, což potvrdil svým podpisem. Stěžovatel následně dne 2. 4. 2024 podal prostřednictvím svého zástupce žalobu, k níž napadené rozhodnutí připojil. Je tedy zřejmé, že nedoručení rozhodnutí přímo zástupci se v daném případě negativně nepromítlo do stěžovatelovy právní sféry, neboť správní žalobu prostřednictvím zástupce podal, a učinil tak před uplynutím zákonem stanovené lhůty (byla-li počítána od doručení stěžovateli). Rozhodnutí o stížnosti se nepochybně dostalo do dispozice stěžovatelova zástupce, který se s ním mohl seznámit a následně efektivně bránit zájmy stěžovatele, což také v řízení učinil. Procesní pochybení žalované je proto v daném případě nutno hodnotit bez vlivu na zákonnost vydaného rozhodnutí.

[12] Obdobné závěry plynou též z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu k otázce nesprávného doručování obecně ve správním (či přestupkovém) řízení. Již v rozsudku ze dne 28. 4. 2004, č. j. 7 A 125/2001-39, č. 509/2005 Sb. NSS, Nejvyšší správní soud vyslovil, že opomenutí doručit rozhodnutí advokátu s procesní plnou mocí je podstatnou vadou řízení zakládající důvod pro zrušení rozhodnutí správního orgánu pouze tehdy, pokud účastníkovi ztíží možnost účinné obrany. Tuto a pozdější judikaturu pak

Nejvyšší správní soud shrnul v rozsudku ze dne 12. 1. 2017, č. j. 5 As 60/2016-26, který se týkal věci správního trestání (konkrétně dopravního přestupku) tak, že „nedoručení určité písemnosti zástupci účastníka správního řízení, nezakládá a priori nezákonnost procesního postupu, pro kterou by bylo nutné vždy následně vydané rozhodnutí zrušit. Vždy je nutné posoudit, zda se zástupce účastníka správního řízení i přes uvedené pochybení prokazatelně seznámil s doručovanou písemností, případně zda dané pochybení vedlo ke zkrácení práv účastníka řízení (...) Rovněž ve správním řízení se tedy vychází z materiálního pojetí doručení.“

[13] Podle § 76 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody se na řízení podle tohoto zákona nevztahuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. V případě konkrétních kázeňských postihů se však jedná o správní trestání, a proto je možno z výše citované judikatury vycházet i při ukládání trestů kázeňských. To platí zejména v těch případech, kdy úprava některého institutu (zde doručování zastoupenému účastníkovi) v zákoně o výkonu trestu odnětí svobody zcela absentuje (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2014, č. j. 5 As 83/2013-34, nebo ze dne 10. 5. 2023, č. j. 6 As 19/2022-43).

[14] Pokud jde o umožnění odsouzenému vyjádřit se k věci samé a ukládanému kázeňskému trestu, podle § 47 odst. 1 platí, že *kázeňský trest lze uložit, jen jsou-li náležitě objasněny okolnosti kázeňského přestupku a prokázána vina odsouzeného. Před uložením kázeňského trestu musí být odsouzenému umožněno, aby se vyjádřil ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, a důkazům o nich. Může uvádět okolnosti, které jeho vinu vyvracejí nebo zmírňují a na podporu svých tvrzení navrhnout provedení dalších důkazů sloužících k jeho obhajobě.* Citované ustanovení dále upřesňuje § 58 vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „řád výkonu trestu“), dle jehož odst. 4 musí být odsouzenému před uložením kázeňského trestu *umožněno, aby se k věci vyjádřil. Vyjádření odsouzeného se uvede na předepsaném tiskopisu a předloží odsouzenému k podpisu. Odmítne-li odsouzený vyjádření podepsat, uvede příslušný zaměstnanec Vězeňské služby tuto skutečnost včetně důvodu odmítnutí a připojí datum a svůj podpis.*

[15] Krajský soud v napadeném rozsudku dospěl ke správnému závěru, že žalovaná postupovala v souladu s citovanou právní úpravou, neboť umožnila stěžovateli, aby se před vydáním rozhodnutí a uložením kázeňského trestu k věci samé vyjádřil. Zástupce ředitele se pak v odůvodnění rozhodnutí vypořádal se vším, co stěžovatel uvedl ve stížnosti proti prvostupňovému rozhodnutí. Odkazoval-li stěžovatel na konkrétní obsah rozhodnutí o stížnosti s tím, že z něj plyne existence dalších úkonů a důkazů, s nimiž nebyl v řízení seznámen a k nimž se nemohl vyjádřit, čímž bylo dotčeno jeho právo na obhajobu, zástupce ředitele v dotčené části odůvodnění rozhodnutí toliko konstatoval, že v řízení o stížnosti proběhly v součinnosti s policií neúspěšné pokusy o dovyslechnutí dřívějšího stěžovatelova spoluvězně, jehož pobyt se nepodařilo zjistit. Při rozhodování vycházel zástupce ředitele pouze z dosavadních podkladů, které byly stěžovateli známy již z prvostupňového řízení a k nimž se před vydáním prvostupňového rozhodnutí měl možnost vyjádřit. Žalovaná v řízení o stížnosti nedoplňovala podklady rozhodnutí, tj. podklady, které by byly rozhodné pro posouzení věci samé, z nichž by v posuzovaném případě při rozhodování vycházela a o něž by rozhodnutí o stížnosti opírala. Důkazní situace se tak v průběhu řízení o stížnosti vůbec nezměnila.

pokračování

[16] Krajský soud zároveň nepochybil tím, že reagoval na žalobní námitky procesního charakteru v té míře, v jaké je formuloval stěžovatel. Žaloba obsahovala projednatelné žalobní body, a proto krajský soud nebyl povinen stěžovatele poučovat dle § 36 odst. 1 s. ř. s. nebo jej vyzývat k odstranění vad žaloby dle § 37 odst. 5 s. ř. s., jak stěžovatel namítá v kasační stížnosti (k tomu shodně srovnej např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 5. 2016, č. j. 9 Afs 17/2016-43).

[17] Rovněž stran otázky zavinění se Nejvyšší správní soud ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že správní orgány dostatečně prokázaly a vysvětlily, že stěžovatel jednal v nevědomé nedbalosti, což v případě porušení zákazu konzumovat návykové látky postačuje (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2019, č. j. 9 As 338/2018-50). Mezi účastníky řízení není sporné, že stěžovatel byl poučen o pronikání zakázaných látek do věznice a dále o povinnostech být při konzumaci pokrmů a nápojů zvláště opatrný a věnovat konzumaci zvýšenou pozornost právě s ohledem na riziko možné kontaminace jídla a nápojů zakázanou látkou. V poučení o omamných psychotropních látkách, jež stěžovatel stvrdil podpisem, byl dokonce výslovně upozorněn na to, aby si nenechával osobní skříňku neuzamčenou a nevzdaloval se od hrníčku s nápojem (viz č. l. 13 a 14 správního spisu). Navzdory poučení se stěžovatel přesto napil z hrnku na stole, ačkoli jej předtím sám nevyndal z vlastní skříňky a nápoj sám nepřipravoval. Lze tedy souhlasit se závěrem, že stěžovatel nezachoval potřebnou míru opatrnosti, která by odpovídala poučení, jehož se mu dříve dostalo. Stěžovatel si tak mohl a měl být vědom negativního následku, zvláště když podle obhajoby jeho hrnek použila jiná osoba (hrnek byl na místě, kam jej stěžovatel neuložil) a sám nepřipravoval čaj, kterého se napil. Existovalo totiž reálné riziko kontaminace čaje zakázanou látkou, kterého si stěžovatel vzhledem k dřívějšímu poučení mohl a měl být vědom.

[18] Ke stěžovatelově námitce nepřiměřenosti kázeňského trestu Nejvyšší správní soud připomíná, že kasační stížnost je oprávněným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu (§ 102 s. ř. s.). Z kasační stížnosti proto musí být patrná snaha reagovat na konkrétní závěry krajského soudu (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2020, č. j. 10 As 181/2019-63, č. 4051/2020 Sb. NSS, bod 8). Stěžovatel však v případě námitky nepřiměřenosti kázeňského trestu pouze doslovně opakuje obecnou žalobní argumentaci, aniž by polemizoval s rozhodovacími důvody krajského soudu, který se otázce uloženého trestu podrobně věnoval pod body 43 až 57 rozsudku. Krajský soud se vypořádal s námitkou stručného odůvodnění druhu a výše kázeňského trestu, když zdůraznil, že na rozhodnutí o kázeňských trestech nelze klást nároky srovnatelné s nároky na běžná rozhodnutí správních orgánů či soudů, neboť v kázeňském řízení vystupuje významněji požadavek na flexibilitu rozhodování a snaha udržovat pořádek a bezpečnost ve věznicích v reálném čase. K tomu také odkázal na relevantní judikaturu Nejvyššího správního soudu. Dále podotkl, že stěžovatel se proti uloženému trestu v kázeňském řízení vůbec nebránil. Podle krajského soudu je spáchaný kázeňský přestupek co do povahy a závažnosti vysoce nebezpečný. Průnik návykových látek do věznic představuje jeden z nejzávažnějších problémů systému vězeňství. Konzumace zakázaných látek je přitom rizikem nejen pro poškození fyzického zdraví, ale též zdraví psychického projevujícího se negativně navenek i dovnitř (agresivita, psychické poruchy, snížená volní regulace, náládovost). Konzumace zakázaných látek tak zvyšuje nebezpečí nedodržování pravidel výkonu trestu a může vést ke konfliktům mezi odsouzenými. Krajský soud dále uvedl, že ve

věci nebyl uložen nejprísnejší možný trest, kterým je umístění do samovazby až na 20 dnů. Tyto závěry krajského soudu z pohledu zákonnosti obstojí. Stěžovatel s nimi navíc, jak bylo uvedeno výše, v kasační stížnosti konkrétně nepolemizuje.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[20] O nákladech řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce (stěžovatel) neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšné žalované žádné náklady nad rámec obvyklé úřední činnosti nevznikly, náhrada nákladů řízení se jí tudíž nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. února 2025

Mgr. Ing. Veronika Juříčková
předsedkyně senátu